

Andris Miglavs

**Latvijas lauksaimniecības ekonomikas
attīstības problēmas un zinātnieku
ieguldījums to risināšanā**

LLU Lauksaimniecības fakultātes un
LLMZA zinātniskā konferencē 2000.
gada 10.februārī

Stāvokļa raksturīgās iezīmes: procesi

- Faktiski noslēgusies zemes reforma - beigusies zemes sadale
- Noslēgusies sociālistisko uzņēmumu reorganizācija
- Sociālistiskās plānveida ekonomikas vietā - tirgus ekonomikas sistēma
- Samazinājusies finansu pārdales plūsma virzienā uz lauksaimniecību
- Lauksaimniecībā turpinās strukturālas pārmaiņas
- Laukos arī notiek strukturālas pārmaiņas
- Pakāpeniski mainās lauku vieta visas valsts dzīvē
- **Ir sācies Latvijas integrācijas process Eiropas savienībā**

**Varējām mainīt procesu formu, tempu, secību, tomēr
nevarējām būtiski mainīt procesu finansu nodrošinājumu**

Stāvokļa raksturīgās iezīmes: problēmas

- Kritiski zems ienākumu līmenis no lauksaimnieciskās darbības
  - ⇒ Pasaules pārtikas tirgus depresija
  - ⇒ Iekšējā tirgus nesakārtotība
  - ⇒ Zema ražošanas produktivitāte, fiziski un morāli novecojuši ražošanas pamatlīdzekļi
  - ⇒ Zems darba ražīgums un liels nodarbināto skaits
- Nepietiekami finansu resursi pamatkapitāla atražošanai kā arī pilnvērtīga ražošanas tehnoloģiskā procesa nodrošināšanai
- Neskaidra zemes izmantošanas stratēģija valstī
- Neefektīva saimniecību struktūra
- Neattīstīta saimnieciskā un sociālā infrastruktūra
- Neizlīdzināts tirgus, monopolizēta tirgus infrastruktūra
- Nepietiekama produkcijas kvalitāte un pārstrādes efektivitāte
- Kontrastaina lauksaimniecības attīstība reģionālā skatījumā

Lauksaimniecības attīstību noteicošie faktori pašlaik

- **Ārējie:**
  - ⇒ ES integrācija
    - institucionālās vides attīstība
    - tirgus organizācijas
    - ražotāju atbalsta pasākumi
  - ⇒ Pasaules tirgus globalizācija un liberalizācija. Ierobežo
    - tirgus aizsardzības iespējas un
    - eksporta veicināšanas pasākumus
- **Iekšējie:**
  - ⇒ Nelabvēlīgā ekonomiskā vide lauksaimniecības attīstībai
    - Liels IKP kritums
      - ierobežota cilvēku pirktspēja
      - mazs budžets
    - haotisks tirgus ar lielu pelēkā tirgus segmentu
  - ⇒ Nepieciešamība turpināt strukturālās pārmaiņas
    - lauksaimniecībā
    - laukos
    - tautsaimniecībā

Integrācija Eiropas savienībā

- Procesa aksiomas
  - ⇒ Integrācijas ir sākusies un turpinās neatkarīgi no lauksaimniecības
  - ⇒ Latvijas pievienojas, nevis veido ES
  - ⇒ Mēs ES neesam vajadzīgi tik daudz, cik ES ir vajadzīga mums.
- Izrietošās sekas
  - ⇒ Latvija iekļausies ES lauksaimniecības atbalsta sistēmā
  - ⇒ Tirgus atvērsies, tajā skaitā pakļaujoties kopējām regulācijām
  - ⇒ Ražošana iegūs kvantitatīvos ierobežojumus

Konkurētspējas paaugstināšana

Darbības virzieni

Tirgum vajadzīgu produktu attīstīšana

Izmaksu samazināšana – ražošanas tehnoloģiskā attīstība, pārdošanas struktūru efektīvizēšana

Ieņēmumu no produkcijas resursu vienības palielināšana (kvalitāte, kompleksa izmantošana)

Tam pāri visam:

- Uzņēmēju vadītspēja
  - Informācija
  - Analīzes spēja
  - Lēmumu pieņemšana
  - Prasme īstenot

Zinātne lauksaimniecībā

- **Mērķis** (no Lauksaimniecības attīstības nozaru programmu pamatiem):

Lauksaimniecības zinātnes, izglītības un prakses integrācija, kuras uzdevums ir:

- ⇒ radīt intelektuālu vidi kvalitatīvai augstākai lauksaimnieciskai izglītībai;
- ⇒ radīt zinātnisko bāzi jaunu modernu tehnoloģiju attīstībai, to ieviešanas mehānismu izstrādei,
- ⇒ veicināt zinātnisku metožu un paņēmienu plašāku pielietojumu valsts pārvaldē un tautsaimniecībā;
- ⇒ radīt intelektuālu vidi kvalitatīvai augstākai lauksaimnieciskai izglītībai;

- **Funkcijas**

- ⇒ jauni risinājumi ražošanai
- ⇒ profesūras sagatavošana

Nepieciešamie zinātnes pētījumu produkti

- Lauksaimniecības konkurētspējas paaugstināšanai
  - ⇒ Dažādo tehnoloģiju ekonomiskais salīdzinājums un pamatojumu izstrāde intensīvo tehnoloģiju ieviešanai sekojošās nozarēs
  - ⇒ Regulāra informācija par jaunākiem zinātniskiem pētījumiem Latvijā un ārzemēs
  - ⇒ Rekomendācijas lopu mītņu būves projektu racionālākajiem risinājumiem ar dažādām ražošanas tehnoloģijām
  - ⇒ Rekomendācijām kompleksi efektīvākajiem lopbarības ražošanas paņēmieniem
  - ⇒ Patērētāju pieprasīti augstas pievienotās vērtības pārtikas produkti no lauksaimniecības izejvielām

Lauku strukturālas pārmaiņas

- **Lauksaimniecībā ir salīdzinoši liels nodarbināto skaits**
- **Sakopti lauki ir objektīvs produkts, ko vēl sabiedrība pati neapzinās, bet ko lauki var piedāvāt sabiedrībai kopumā.**